

Іменник *край* із значенням «відрізок, шматок; шматок землі» був ще у спільнослов'янській мові і нині відомий багатьом слов'янським мовам. Оскільки слов'янські племена споконвіку мали свої території, які здебільшого відділялися природними рубежами – річками, лісами, болотами, солончаками (отже, ніякої мішанини племен не було), давньослов'янське слово *край* «відрізок, шматок землі» набуло нового значення – «територія, що належить племені».

Поряд зі словом *україна* у східнослов'янських діалектах здавна існувало і слово *окраїна* «порубіжна територія племені», утворене від *окрай* «обріз, край» за допомогою суфікса *-ина* (*-іна*, *-їна*). Ці слова чітко розрізнялися між собою: *україна* – це вся відділена частина території племені (згодом – уся територія феодального князівства), *окраїна* – лише погранична територія племені (згодом – погранична територія феодального князівства).

На час визвольної війни українського народу проти шляхетської Польщі під проводом Богдана Хмельницького (1648-1654 рр.), як відзначає В. Скляренко, *Україною* називалися не тільки запорозькі, а вже всі наддніпрянські землі. Очевидно, від цього часу під *Україною* стали розуміти цілу країну. Згодом ця назва поширилася й на інші східноукраїнські землі Західноукраїнські землі й далі називалися Руссю, але поступово назва *Україна* поширилася й на західний регіон і стала спільною для всієї етнічної території українців.

Костін М.
НТУ «ХП»

ЯК ЗБЕРІГАЄТЬСЯ КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ДІАСПОРІ

Діаспора (грец. *διασπορά* – «розсіяння») – це етнічна, в першу чергу релігійна (конфесійна) та мовно-культурна спільнота або сукупність індивідів, які існують та зберігаються за межами свого материнського регіону, і котрі усвідомлюють свою генетичну або духовну з ним єдність. Поняття походить з давньогрецької, але змістовно – з іудейської традиції (мається на увазі розсіяння євреїв по світу та існування компактними релігійно-етнічними громадами). В Європі це поняття стало набувати широкого вжитку в 19 столітті. Часто ним не зовсім коректно зовуться будь які національні меншини.

Українці Канади, україноканадці – особи українського походження: або народжені в Канаді, або прибулі до Канади, – у яких є статус резидента чи громадянина країни. Україноканадці (за даними 2011) – це 9-а за чисельністю мовно-етнічна група: у країні їх – 1 209 085. Українці Канади – складова української діаспори; сама Канада – третя країна за числом етнічних українців (після України та Російської Федерації). Україноканадці – найбільша слов'янська діаспора на території Канади.

В історії української еміграції до Канади дослідники визначають такі основні етапи: 1812-1890-ті рр. – період епізодичної імміграції українців;

З 1891–1914 рр. – «перша хвиля» масової трудової імміграції та початок формування української етнічної групи. У першій хвилі еміграції переважали соціально-економічні мотиви. 1920–1941 рр. – «друга хвиля» масової трудової імміграції та консолідація етнічної групи у ній спостерігалось поєднання соціально-економічних і політичних причин. 1950–1960 рр. – «третя хвиля» імміграції з переміщених осіб через домінування політичних мотивів. 1960–1991 рр. – розвиток української етнічної групи Канади в умовах відсутності поповнень з України. Сучасна українська етнічна група в Канаді не має суцільних поселень – так званих етнічних анклавів: канадські українці живуть уперемішку з іншими національностями по всій країні.

Після схвалення першого в Альберті шкільного законодавства про двомовні програми в 1971 р. школи західної Канади пропонують навчання в українсько-англійських двомовних програмах (англ. Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism). Подібні закони були впроваджені пізніше в Саскачевані та Манітобі.

Українська мова в Канаді, зі своєю сторічною історією автономного від України розвитку, вивчається такими українознавчими інститутами, як Canadian Institute of Ukrainian Studies в Едмонтоні.

Ізольовані культурно і цивілізаційно від України, знаходячись по іншу сторону залізної завіси холодної війни україноканадці розвинули власну самобутню культуру, яку в Канаді зокрема репрезентують танцювальний колектив з Едмонтону Ансамбль Танцю Шумка, музичний етноколектив з Манітоби Paris to Kyiv, гурт «Буря», співачка Тереза Сокирка, музей просто неба у Альберті Село україноканадської культурної спадщини, у якому відтворено побут першої хвилі імміграції до Канади. Культура україноканадців являється невід'ємною частиною загально канадської культури. Комедійна актриса Люба Гой, художник Вільям Курелек, письменниця Мирослава Косташ широко відомі за межами української громади.

*Кравцова Т.
НТУ «ХП»*

ЛІНГВІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ТЕРМІНОЗНАВСТВА

«Дбати про чистоту, красу, природність мови є біологічною потребою здоров'я національного організму.» Так стверджує Олександра Антонівна Сербенська, доктор філологічних наук, автор понад 200 публікацій з питань української термінології, культури української мови, словників, посібників, монографій. Актуальність проблем збереження нашого національного багатства стосується всіх сфер української мови.

Під час навчання і роботи ми маємо справу з різними поняттями і явищами, що притаманні певній сфері знань. Для зручності, кожне з них позначається словом або словосполученням, що у мові називаються термінами. Походження, форми, значення і функціонування, а також використання,

упорядкування і творення термінів вивчає термінознавство. Термін як носій поняття є одиницею наукового мислення і має відповідати таким вимогам: 1. Він співвідноситься з певною логіко-понятійною сферою. 2. Є складником замкненої терміносистеми. 3. Має бути однозначним. 4. У терміна відсутній емоційно-експресивний компонент.

На перший погляд все просто, але існує безліч актуальних проблем у сфері українських термінів.

Серед власне лінгвістичних проблем, пов'язаних з розбудовою українських термінів, що містять специфічні національно мовні риси, на сьогодні можемо виокремити такі: 1) опрацювання критеріїв «знеросійщення» сучасних терміносистем, у зв'язку з чим вимагає опрацювання проблема росіянізму в українській термінології; 2) виявлення англіцизмів (американізмів) у різних терміносистемах і наукове обґрунтування доцільності їх ужитку; 3) з'ясування ролі й місця інтернаціоналізмів та їх національних відповідників у різних терміносистемах; 4) способи відбору назв предметних дій; 5) способи відбору найменувань предметних ознак; 6) орфоепічні й орфографічні проблеми.

Рішення цих проблем важливе для підвищення патріотизму та національної самосвідомості, навіть інтелігентності, покращення соціально-професійного самоусвідомлення, виконання обов'язку перед державною мовою, без якої ми не зможемо існувати.

Крикун О.
НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

На тлі економічних проблем, над вирішенням яких заклопотана вся Україна, суспільство час від часу збурюється на тих чи інших мовних проблем. Стає очевидним те що, мова в Україні сьогодні стала чимось важливішим, ніж просто засіб спілкування. Мовна проблематика стосується більш глибокої колективної та етнічної психології. Крім основного засобу спілкування, кожна мова виконує функції також і ідентифікації людини, окремого соціуму та етносу загалом. Більше того, мовні групи найчастіше розрізняють не по володінню її представниками певною мовою, а саме за їх відношенням до мови. В Україні склалась така ситуація, що практично всі етнічні українці досить добре володіють російською мовою, але не вважають себе російськомовними, пов'язуючи себе з українською мовою.

У науковому середовищі не мова, а саме певний стереотип поведінки, та система суспільних цінностей вважається основним аспектом самоідентифікації етносу, проте проблематика мови, що склалась в сучасній Україні, має опосередкований вплив на менталітет. Як в офіційних державних виданнях, так і в публіцистичних працях українських та закордонних журналістів, яскраво визначається вплив мовного питання на загострення етносоціальних відносин в